

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse, julgeolekumaksu seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eesti Reformierakond ja Erakond Eesti 200 sõlmisid 24. märtsil 2025. a valitsusliidu alusleppe aastateks 2025–2027, mille alusel kaotatakse varasemalt seadustatud ettevõtte kasumimaks ja füüsiliste isikute alates esimesest eurost maksustamine. Alates 2026. aasta 1. jaanuarist kavandatud 2% maksutõus muudetakse ettevõtlustulu maksu ja tulumaksu osaks ning tähtajalisus kaob. Seega on muudatuse tulemusena tulumaksumäär 24% ja ettevõtlustulu maksumäär 22%.

Julgeolekumaksu seadusega kehtestatud käibemaksuseaduse (edaspidi *KMS*) muudatust, millega tõstetakse 2025. aasta 1. juulist käibemaksumäära kahe protsendipunkti võrra 24%-ni, ei muudeta, kuid kaotatakse 24%-se maksumäära kehtimise tähtajalisus.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Helena Lehtis (e-post helena.lehtis@fin.ee, 5860 0704) ja nõunik Inga Klauson (e-post inga.klauson@fin.ee, tel 5885 1357). Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muudatused koostas maksu- ja tollipoliitika osakonna nõunik Kairi Ani (e-post kairi.ani@fin.ee, tel 5885 1373) ja käibemaksuseaduse muudatused sama osakonna peaspetsialist Aet Külasalu (e-post aet.kylasalu@fin.ee, tel 5885 1300).

Eelnõu mõju riigieelarve laekumisele hindasid Rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna analüütikud Margus Tuvikene (e-post margus.tuvikene@fin.ee, tel 5885 1428) ja Rait Kiveste (e-post rait.kiveste@fin.ee, tel 5885 1459).

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (e-post virge.aasa@fin.ee, tel 5885 1493). Eelnõu toimetas keeleliselt personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (e-post sirje.lilover@fin.ee, tel 5885 1468).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse:

- ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse (edaspidi *ELMS*) 1. jaanuaril 2026. a jõustuvat redaktsiooni (RT I, 02.01.2025, 11);
- julgeolekumaksu seaduse (edaspidi *JMS*) 1. jaanuaril 2026. a jõustuvat redaktsiooni (RT I, 02.01.2025, 2);
- tulumaksuseaduse (edaspidi *TuMS*) 1. jaanuaril 2026. a jõustuvat redaktsiooni (RT I, 09.01.2025, 32).

Eelnõule ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust, kuna Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a. määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punkti 1 kohaselt ei ole seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus nõutav, kui eelnõu menetlus on põhjendatult kiireloomuline. Kuna JMS-i muudatused jõustuvad üldises korras ning ELMS-i ja TuMS-i muudatused jõustuvad 2026. aasta 1. jaanuaril, on vaja seadus vastu võtta esimesel võimalusel. Maksukorralduse seaduse § 4¹ kohaselt peab maksuseaduse, samuti selle muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud. Erandlikel ja põhjendatud juhtudel võimaldab säte siiski seadusandjal vastu võtta maksuseaduseid ja nende muudatusi 6-kuulisest üldreeglisest lühema jõustumise tähtajaga.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Eesti Reformierakonna ja Erakonna Eesti 200 24. märtsil 2025. a sõlmitud koalitsioonileppe eesmärk on julgeoleku tagamine, majanduskasvu kindlustamine ning riigi tõhus ja õiglane juhtimine.

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Eelnõu JMS muudatuste osa, mis puudutab käibemaksumäära, vastab Nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1–118), muudetud direktiiviga (EL) 2022/890 (ELT L 155, 08.06.2022, lk 1–2)¹ artiklitele 96 ja 97, mille kohaselt liikmesriigid kohaldavad harilikku käibemaksumäära, mis ei või olla madalam kui 15%.

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga, sh teiste TuMS-i muutmist puudutavate eelnõudega.

JMS-i muudatused on kavandatud jõustuma üldises korras. ELMS-i ja TuMS-i muudatused jõustuvad 2026. aasta 1. jaanuaril.

Muudatuste seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthäälte enamus.

2. Seaduse eesmärk

Seaduseelnõu eesmärk on muuta Eesti maksusüsteem ettevõtjasõbralikumaks, ühetaoliseks ja lihtsaks. Seetõttu asendatakse julgeolekumaksuna kehtestatud ettevõtte kasumimaks ja füüsiliste isikute alates esimesest eurost maksustamine tulumaksumäära tõusuga kahe protsendipunkti võrra 24%-ni. Sarnaselt muu füüsilise isiku tuluga tõstetakse kahe protsendipunkti võrra maksumäära ka tulu puhul, mis on kantud ettevõtluskontole. Maksumäärade muutmise eesmärk on ümber korraldada riigieelarvelise maksutulu suurendamine eelkõige kaitsevõime arendamiseks.

Kaitsevõime tõhustamise vajadus on pikaajaline ja ei lõpe 2028. aastaga. Seetõttu jääb eelnõuga loodav lihtsam ja selgem maksusüsteem kehtima tähtajatult.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Eelnõu §-ga 1 muudetakse ELMS-i.

Paragrahvi 1 punktiga 1 tehakse muudatus ELMS-i §-s 4, mis sätestab ettevõtlustulu maksumäärad. Selle paragrahvi lõike 1 alusel on maksumäär 20%. Kui ettevõtluskonto kasutaja

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02006L0112-20220701&qid=1683049137727>

on liitunud pensioni II sambaga, lisandub sellele määrale 2%, 4% või 6% kogumispensioni makse katteks (§ 4 lõige 2). Muudatuse järgselt suureneb lõikes 1 nimetatud ettevõtlustulu maksumäär 2% võrra. Selle tulemusel on ettevõtlustulu maksumäär edaspidi 22%. Seda eeldusel, et tulu saaja ei ole pensioni II sambaga liitunud. Kui konto kasutaja on liitunud pensioni II sambaga, maksustatakse ettevõtluskontole kantud tulu 24, 26 või 28%-ga.

Paragrahvi 1 punktidega 2 ja 3 muudetakse ELMS-i § 8, mis kehtestab ettevõtlustulu maksu jaotamise põhimõtted. Muudatus on seotud TuMS-s tehtavate muudatustega, mille kohaselt suureneb tulumaksumäär 22%-lt 24%-ni.

Ettevõtlustulu maksu 22% osa jagatakse tulumaksuseaduses ja sotsiaalmaksuseaduses kehtestatud reeglite kohaselt. Kummagi maksu osa 22%-st on võrdne nende maksude nominaalsete määradega. Kehtiva seaduse alusel on tulumaksumäär 22% ning sellest tulenevalt tulumaksu osa ettevõtlustulu maksust 22/55 ja sotsiaalmaksu osa 33/55. Muudatuse järgselt suureneb tulumaksumäär ning seetõttu ka tulumaksu osa 24/57-le ja sotsiaalmaksu osa 33/57-le.

3.2. Eelnõu §-ga 2 muudetakse JMS-i.

Paragrahvi 2 punktidega 1, 3 ja 4 jäetakse JMS-ist välja §-d 1–20, § 22 ja § 23 lõiked 1 ja 3–5. Julgeolekumaksuna kehtestatud ettevõtte kasumimaks ja füüsiliste isikute alates esimesest eurost maksustamine jäetakse seadusest välja, kuna tähtajaline julgeolekumaks ei ole kaitsekulude finantseerimiseks piisav. Tähtajaline julgeolekumaks asendatakse tähtajatu tulumaksumäära tõusuga 24%-ni.

Paragrahvi 2 punktiga 2 jäetakse JMS-ist välja § 21 punktid 2 ja 4.

JMS-i §-ga 21 muudetakse KMS-i ja tõstetakse alates 2025. aasta 1. juulist senine 22%-ne käibemaksumäär 24%-le. JMS-i § 21 punktide 2 ja 4 ning § 23 lõike 3 kohaselt kehtib 24%-ne maksumäär ajutiselt kuni 2028. aasta 31. detsembrini. Eelnõu kohaselt jäetakse JMS §-st 21 välja punktid 2 ja 4 ning seega muudetakse 24%-ne maksumäär tähtjatuks.

Viimatised geopolitiilised arengud maailmas on kinnitanud arusaama, et kaitsekulude finantseerimiseks ei piisa tähtajalisest julgeolekumaksust, vaid vajalik on pikaajaline ja stabiilne eelarvetulu. Seetõttu teenivad ühiskonna vajadusi paremini maksumäärad, mis on kehtestatud tähtjatult ja seega võimaldavad kaitsekulude täiendavat rahastamist seni, kuni julgeolek seda nõuab.

3.3. Eelnõu §-ga 3 muudetakse TuMS-i.

Paragrahvi 3 punktidega 1 ja 2 muudetakse TuMS-i § 4 lõikeid 1 ja 1¹. TuMS-i muudatusega tõstetakse aastast 2026 füüsilise ja juriidilise isiku tulumaksumäära kahe protsendipunkti võrra 24%-ni.

Muudatusel on positiivne mõju füüsilistele isikutele, eriti vähemkindlustatud maksumaksjatele, kuna tulumaksuga maksustamisel, erinevalt julgeolekumaksust, rakendub maksuvaba tulu. Näiteks kui isiku brutopalk on 1000 eurot, siis tema julgeolekumaksukohustus oleks 20 eurot. Sellele lisanduks tulumaks $(1000 - 700(\text{maksuvaba tulu}) - 16(\text{töötuskindlustusmakse})) \times 22\% = 62,48$ eurot. Isiku maksukohustus kokku oleks 82,48 eurot.

Julgeolekumaksu asendamine tulumaksumäära tõusuga 24%-ni vähendab füüsilise isiku maksukoormust. Sama näite puhul on isiku maksukohustus $(1000 - 700(\text{maksuvaba tulu}) - 16(\text{töötuskindlustusmakse})) \times 24\% = 68,16$ eurot. Seega võidab muudatuse tulemusena isik, kelle brutopalk on 1000 eurot, 14,32 eurot kuus ehk 171,84 eurot aastas.

Lisaks on tulumaksust vabastatud järgmised tululiigid, mis on julgeolekumaksuseaduse alusel maksustatavad:

- pensioni II samba väljamaksed (TuMS § 20¹ lg 3) ja
- pensioni III samba väljamaksed (TuMS § 21 lg 4) ning
- laevapere liikmele makstud tasu (TuMS § 13 lg 5 ja 6).

Julgeolekumaksuna kehtestatud ettevõtte kasumimaksu asendamine tulumaksumäära tõusuga 24%-ni hoogustab ettevõtlust ja majanduskasvu, kuna tulumaksu ei maksta jooksvalt kasumilt. Kuivõrd tulumaksu makstakse jaotatud kasumilt, on muudatusel üldjuhul positiivne mõju äriühingutele.

Samas on tulumaksu kohaldamisala laiem kui julgeolekumaksu kohaldamisala. Julgeolekumaks kohalduks ainult äriühingutele, tulumaks aga kohaldub kõikidele juriidilistele isikutele, sh sihtasutustele ja mittetulundusühingutele. Nii tagatakse juriidiliste isikute võrdsem kohtlemine.

Teine erisus on erisoodustuste maksustamine. Nimelt ei maksustata erisoodustusi julgeolekumaksuga, kuid nendelt tuleb tasuda kõrgema määraga tulumaksu. Seega suureneb muudatuse tulemusena maksukohustus erisoodustuselt kahe protsendipunkti võrra. Erisoodustuselt maksavad tulumaksu füüsilisest isikust tööandja, residendist juriidiline isik, Eestis püsivat tegevuskohta omav mitteresident, Eestis tööandjana tegutsev mitteresident, Eesti riigiasutus ja Eesti kohaliku omavalitsuse üksuse asutus.

3.4. Eelnõu kooskõla Eesti Vabariigi põhiseadusega

Siinkohal on vajalik hinnata, kas julgeolekumaksuna kehtestatud tähtajalise ettevõtte kasumimaksu ja füüsiliste isikute julgeolekumaksu asendamine tähtajatu füüsilise ja juriidilise isiku tulumaksumäära tõusuga kahe protsendipunkti võrra 24%-ni ning ettevõtlustulu maksumäära tõus 22%-ni riivab isikute põhiõiguseid. Põhiseaduse (edaspidi *PS*) § 113 kohaselt sätestab seadus riiklikud maksud, koormised, lõivud, trahvid ja sundkindlustuse maksed. PS on jättnud seadusandjale maksude kehtestamisel küllaltki laia kaalutlusõiguse.

Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks vastuvõetud seaduse sätteid, mis ei ole veel kehtima hakanud. Seetõttu tuleb analüüsida, kas võib esineda põhiseadusest tuleneva õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtte riive.

Õiguskindluse põhimõte tuleneb õigusriigi põhimõttest ning see on sätestatud PS §-s 10. Õiguskindlus tähendab nii selgust kehtivate õigusnormide sisu osas (õigusselguse põhimõte) kui ka kindlust kehtestatud normide püsijäämise suhtes (õiguspärase ootuse põhimõte). Õiguskindluse põhimõtte eesmärk on tagada, et isikud saavad olla kindlad kehtivas õiguslikus olukorras, mis tähendab, et isikutele peavad olema nende suhtes kehtivad õigusnormid selged ja avalikustatud ning isikutel peab tekkima kindlus kehtestatud normide püsijäämise suhtes. Õiguspärase ootuse põhimõte annab isikutele võimaluse kujundada oma elu mõistlikus ootuses, et õiguskorraga loodud õigused ja kohustused on stabiilsed ja ei muutu oluliselt isikule ebasoodsas suunas.

Riigikohtu otsuste valguses on kõnealune muudatus vastavuses PS §-st 10 tuleneva õigusriigi põhimõttega, mis omakorda hõlmab õiguskindluse põhimõtet. Riigikohtu 2. detsembri 2004. a kohtuasjas 3-4-1-20-04 tehtud otsuse kohaselt ei tähenda õiguspärane ootus, et isikute õiguste piiramine on üldse lubamatu. Õiguspärase ootuse põhimõte ei nõua kehtiva regulatsiooni kivistamist – seadusandja võib õigussuhted vastavalt muutunud oludele ümber kujundada ning sellega paratamatult halvendada mõnede ühiskonnaliikmete olukorda. Otsus selle kohta, milliseid reforme läbi viia ja milliseid ühiskonnagruppe nende reformidega eelistada, on seadusandja pädevuses. Seadusandjal on eelarve- ja maksukoormust puudutavates küsimustes ulatuslik otsustusõigus.

Riigikohus on kohtuasjas nr 3-4-1-27-13 asunud seisukohale, et õiguspärase ootuse põhimõtet piirab demokraatia põhimõte. Otseselt või kaudselt rahva mandaadile tuginevad poliitilised organid on põhimõtteliselt õigustatud oma varasemaid valikuid ajakohastama, kui sellega ei kahjustata ülemäära kehtivat regulatsiooni usaldanud isikuid. Õiguspärase ootuse põhimõte laieneb ka vastuvõetud ja avaldatud, kuid veel mitte kohalduvale regulatsioonile.

Antud juhul on tulumaksumäära tõus füüsilistele isikutele soodsam lahendus, kuna tulumaksu puhul lubatakse maksustatavast tulust maksuvaba tulu maha arvata. Seega ei maksustata füüsiliste isikute tulu esimesest eurost erinevalt julgeolekumaksust. Üldjuhul on tulumaksumäära tõus soodsam ka äriühingutele, kuna tulumaksu tuleb tasuda vaid jaotatud kasumilt erinevalt julgeolekumaksust, millega maksustatakse äriühingute jooksvat kasumit. Kuna muudatusel on pigem positiivne mõju maksumaksjatele, ei riiva see isikute põhiõiguseid.

Lisaks tuleb hinnata, kas tähtajalise julgeolekumaksu asendamine tähtajatu tulu- ja käibemaksumäära tõusuga riivab isikute põhiõiguseid. Õiguspärase ootuse piiramisel peab normi kehtestaja kaaluma ühelt poolt avalikku huvi ja teisalt sellega põrkuvat erahuvi. Vastanduvaid huve kaaludes tuleb arvestada ka sellega, et regulatsiooni muutmisel ei kahjustataks ülemääraselt nende isikute õigusi, kes on kehtivat normi usaldades enda elu selle järgi korraldanud.

Riigikohus on lahendis 5-20-7/12 leidnud, et isiku õiguspärane ootus on seda tugevam, mida kauem on kehtinud õigusakt, mille alusel on isikul tekkinud õigus oodata riigi sooritust ning mida kauem on isik õigusaktile tuginedes oma tegevust korraldanud. Kokkuvõttes on seadusandjal õigus otsustada, milliseid vajalikke ja põhjendatud muudatusi on vaja regulatsioonides teha, et tagada riigi jätkusuutlik toimimine, arvestades samal ajal isikutel kujunenud õiguspärase ootusega.

Lahendis 5-17-13 on Riigikohus selgitanud, et õiguslikku regulatsiooni, mille kehtima jäämist kaitseb isiku õiguspärane ootus, on võimalik põhiseaduspärasel viisil muuta, kui muudatustel on eesmärk, mis kaalub üles isiku õiguspärase ootuse regulatsiooni kehtima jäämiseks. Samuti peab uue regulatsiooni jõustumiseks olema ette nähtud mõistlik aeg, mille jooksul normi adressaadid saavad oma tegevuse vajadusel ümber korraldada, ehk peab järgima *vacatio legis*'e põhimõtet.

Vacatio legis on seaduse avaldamise ja selle jõustumise vahele jääv ajavahemik ning piisava *vacatio legis*'e nõue on samuti osa PS §-s 10 tagatud õiguskindlusest. Riigikohus on leidnud, et õiguskindlusele vastab olukord, kus riik ei kehtesta uusi regulatsioone meelevaldselt. Uue õigusliku olukorra loomisel peab seadusandja kindlustama, et õiguse adressaadil oleks oma tegevuse ümberkorraldamiseks mõistlikul määral aega. PS § 108 kohaselt jõustub seadus

kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist, ent Riigikogu võib sama sätte koheselt iga kord seadusele jõustumisaja määrata. Kui seadusemuudatuse mõju on ulatuslik, siis sellega kohanemiseks tuleb Riigikogul jõustumisaja reeglit pikendada.

Piisavust ehk mõistlikkust saab hinnata arvestades vaatluse all oleva õigussuhte iseloomu, õigussuhte muutmise ulatust ning sellest tulenevat vajadust ümberkorraldusteks normiadressaatide tegevuses, samuti hinnates, kas muudatus õiguslikus olustikus oli ettenähtav või ootamatu.

Õiguskindluse riive on õigusvastane eelkõige juhul, kui isik on oma tegevusega täitnud eeldused, millest tulenevalt on tal tulevikus õigus eeldada enda suhtes soodsa regulatsiooni kohaldamist. Kui õigusakt on andnud talle õiguse või kohustuse, kui ta saab loota regulatsiooni püsimisele ja on asunud neid õiguseid kasutama või kohustusi täitma. Antud juhul ei ole isik saanud hakata õiguseid kasutama, kuivõrd muudetakse jõustumata maksuseadust.

Õiguspärase ootuse ja *vacatio legis* põhimõtetest ei tulene, et seadusi ei tohi kiirelt muuta, kui selleks esinevad olulised ja kaalukad põhjused. Õigusalases kirjanduses on leitud, et olulisteks põhjusteks võivad olla keerulised ajad majanduses, mis õigustab maksude või maksupoliitika ootamatut või äkilist muutmist. Eelnõuga kavandatud muudatusega soovitakse suurendada riigieelarve tulusid, et tõhustada Eesti kaitsevõimet. Eesti kaitsevõime tõhustamine on oluline avalik huvi, mis kaalub üle õiguskindluse põhimõtte riive olukorras, kus isikul on ootus, et maksukoormus langeb aastast 2029. Muudatus leiaks aset nii kauges tulevikus, et võib eeldada, et isikud ei ole veel jõudnud oma käitumist muuta ja neil on piisavalt aega, et oma tegevust ümber korraldada ja arvestada, et maksukoormus ei lange aastast 2029.

Eeltoodut arvesse võttes tuleb eelnõus kavandatud muudatusi pidada põhiseadusega kooskõlas olevaks.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi, varem kasutamata termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

6. Seaduse mõjud

Seaduse rakendamisega ei ole ette näha mõju välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele. Ette on näha mõju majandusele, riigiasutuste korraldusele ja sotsiaalset mõju.

Kaudselt avaldab seadus positiivset mõju riigi julgeolekule. Julgeolekumaksu asendamine tulumaksumäärade tõusuga võimaldab teha kulutusi Eesti kaitsevõime kasvuks ja muude sõjast tulenevate negatiivsete sotsiaalmajanduslike mõjudega toimetulekuks.

Kavandatav muudatus: ettevõtlustulu maksumäärade muutmine

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: maksumäära suurendamine vähendab ettevõtluskonto kasutaja netotulu. Maksukoormuse kasv võib avaldada mõju väikeettevõtjate tegevusele. See võib vähendada nende soovi tegeleda ettevõtlusega.

Sihtrühm: ettevõtlustulu maksumäära muutmine mõjutab kõiki ettevõtluskonto kasutajaid, keda on 2025. aasta 16. aprilli seisuga 31 016.

Mõju ulatus: mõju ulatus on pigem väike, kuna see vähendab ettevõtluskonto kasutaja netotulu 2,5–3,3%. Maksumäära tõusu tulemusel suurenevad vähesel määral ettevõtluskonto kasutaja maksukulud. Muudatus võib mõjutada sihtrühma otsust kasutada ettevõtluskontot ka edaspidi. Kuna netotulu väheneb üksnes mõne protsendi võrra, siis mõju sihtrühma tegevusele on tõenäoliselt väike.

Mõju avaldamise sagedus: kõrgem maksumäär rakendub iga kord, kui tulud laekuvad ettevõtluskontole.

Ebasoovitavate mõjude risk: muudatuse tõttu võivad ettevõtluskonto kasutajad lõpetada ettevõtluskonto kasutamise, kuid see on siiski vähetõenäoline, sest ka tulumaksumäär tõuseb. Väikeettevõtjatele jääb ettevõtluskonto jätkuvalt atraktiivseks võimaluseks, mis lubab sisuliselt halduskoormusvabalt täita ära nii tulu- ja kui sotsiaalmaksukohustuse. Arvestades eelkirjeldatud mõju ulatust, on ebasoovitavate mõjude risk väike.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele ***Mõju riigiasutuste töökorraldusele***

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: ettevõtlustulu maksu suuruse arvutab Maksu- ja Tolliamet ning seda vahetult pärast krediidasutusest ettevõtluskontole raha laekumise kohta info saamist. Maksumäära muutmine ja uue jagamisskeemi rakendamine eeldab Maksu- ja Tolliametilt uusi IT-arendusi.

Sihtrühm: muudatus avaldab mõju üksnes Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust. Tegemist on ameti jaoks tavapärase muudatusega, mis lahendatakse olemasoleva tööjõu abil.

Mõju ulatus: mõju ulatus on väike, kuna muudatus mõjutab suhteliselt väikest tööloiku Maksu- ja Tolliameti töös.

Mõju avaldamise sagedus: mõju avaldumise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Kavandatav muudatus: füüsilise isiku tulu esimesest eurost maksustamise kaotamine

Mõju valdkond: mõju majandusele ja sotsiaalne mõju

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: füüsilise isiku esimesest eurost maksustamise kaotamine jätab ära füüsiliste isikute netotulu vähenemise.

Sihtrühm: füüsilise isiku esimesest eurost maksustamise kaotamine mõjutab kõiki maksustamisele kuuluvat tulu saavaid füüsilisi isikuid. Sihtrühm on füüsilise isiku tulumaksu maksvate maksumaksjate arvust (2023. aasta eest esitas füüsilise isiku tuludeklaratsiooni 778 832 inimest) suurem, kuna julgeolekumaksu baasi ei oleks vähendatud maksuvaba tulu ega muude mahaarvamiste võrra. Seega on sihtrühm väga suur.

Mõju ulatus: kuna julgeolekumaksumäär oleks olnud madal, oleks netotulu vähenenud vaid vähesel määral.

Mõju avaldumise sagedus: igakuine, kuna füüsiline isik saab iga kuu suuremat sissetulekut, sest sellelt ei peeta muudatuse tulemusena kinni 2% julgeolekumaksu.

Ebasoovitavate mõjude risk: ei ole.

Kavandatav muudatus: julgeolekumaksu seaduse muudatused – mõju mitteresidendi tulule

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: julgeolekumaksu seaduse muudatused jätavad ära mitteresidentide Eestis saadava netotulu vähenemise.

Sihtrühm: julgeolekumaksu seaduse muudatused mõjutavad kõiki Eestis maksustatavat tulu saavaid mitteresidentide füüsilisi isikuid ja mitteresidentide juriidilisi isikuid, kellel ei ole Eestis püsivat tegevuskohta. 2023. aastal oli mitteresidente, kelle tulult peeti Eestis tulumaksu kinni, 22 177 (sh 21 422 füüsilist ja 755 juriidilist isikut). Neile tehtud tulumaksuga maksustatavate väljamaksete kogusumma jäi veidi alla 21 mln euro. Sellele lisanduvad mitteresidentid, kes said Eestis sellist tulu, millelt tulumaksu kinni ei peeta (ettevõtlastulu, kasu vara võõrandamisest) ja kelle arv ei ole praeguseks selge.

Mõju ulatus: kuna julgeolekumaksumäär on madal, oleks mitteresidentide netotulu vähenenud ebaolulisel määral.

Mõju avaldumise sagedus: mõju avaldub vastavalt tulu saamise regulaarsusele.

Ebasoovitavate mõjude risk: ei ole.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele. Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm: seaduse jõustumine avaldab mõju Maksu- ja Tolliametile.

Mõju ulatus: on väike. Julgeolekumaksu seaduse muudatused ei nõua Maksu- ja Tolliametilt täiendavaid IT-arendusi. Kuna füüsilise isiku julgeolekumaksu haldamine oli kavandatud koos

tulumaksuga, ei eeldanuks see maksuhaldurilt täiendava tööjõu palkamist ega koolitamist ning mõju suurust võib hinnata pigem tagasihoidlikuks.

Julgeolekumaksu rakendamine eeldas MTA poolt arendusi mitmetes teenustes (TSD, FIDEK, Minu sissetulekud, ettevõtluskonto jne). IT-arenduste kulud oleks olnud hinnanguliselt 950 000 eurot 2025. aastal, 735 000 eurot 2026. aastal² ja 525 000 eurot 2027. aastal. RmIT/MTA on jõudnud sõlmida tunnipõhise arenduslepingu TSD tööde realiseerimiseks, kuid selle lepingu alt ei jõutud ühtegi töid tellida. Kuna tegemist on tunnipõhise lepinguga, siis lepingu saab üles öelda ilma kahjutasuta. Seega langevad ära nimetatud IT-arenduste kulud, välja arvatud käibemaksumäära tõusu osa, mille arenduslepingu maht on 53 130 eurot.

Julgeolekumaksu kehtestamine eeldas ka Sotsiaalkindlustusameti, Tervisekassa ja Töötukassa IT-arendusi, mille vajadus langeb muudatuste tulemusena ära. Sotsiaalkindlustusamet on julgeolekumaksu arendustega seondult arendajale maksnud tehtud tööde eest 10 000 eurot + käibemaks.

Tervisekassal sai valmis sisemiste ressursside toel koostatud ärianalüüs arendusvajaduste osas, kuid IT-arenduste tellimisega edasi ei liigutud. Seega pole julgeolekumaksuga seoses kolmandatele osapooltele IT-kulusid kantud. Küll aga kulus majasisest ressurssi umbes 100 tunni ulatuses.

Töötukassa ei ole julgeolekumaksuga seoses veel arendusi teinud. Tehtud on eelanalüüs, kuid sellega seonduvad kulud ei ole olnud märkimisväärsed.

Mõju avaldumise sagedus: on igakuine, kuna kinnipeetud julgeolekumaks oleks deklareeritud ja tasutud iga maksustatava väljamakse tegemise kuule järgneval kuul.

Ebasoovitavate mõjude risk: ei ole.

Kavandatav muudatus: Julgeolekumaksu seaduse muudatused – äriühingute kasumi jooksvast maksustamisest loobumine

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: on kõik residendist äriühingud ning mitteresidendist äriühingud, kellel on Eestis asuv püsiv tegevuskoht. 2024. aasta seisuga oli Eestis Statistikaameti andmetel 139 610 äriühingut.³ Maksu- ja Tolliameti andmetel on 4. aprilli 2025. aasta seisuga 359 mitteresidendist äriühingut Eestis registreeritud püsivat tegevuskohta. Seega sihtrühm on väga suur.

Mõju ulatus: on suur. Äriühingud tasuvad praegu ja lähiaastatel ligi 900 miljonit tavapärast, st kasumi jaotamisel rakenduvat juriidilise isiku tulumaksu aastas. Arvestades, et oodatav täiendav maksutulu kasumite jooksvast maksustamisest julgeolekumaksu raames olnuks 145 miljonit eurot aastas, siis võib tinglikult järeldada, et jooksvast maksustamisest loobumisega jääb ära 16%-line maksutõus. Lisaks on kasumi jooksev maksustamine oluliselt keerulisem kui

² Sisaldab ka muid 2026. aasta füüsilise isiku tuludeklaratsiooniga seotud arendusi, arvestusega, et julgeolekumaks deklareeritakse samal deklaratsioonil.

³ [Majandusüksused](#) | [Statistikaamet](#)

jaotatud kasumi maksustamine, seega hoiavad JMS-i muudatused ära märkimisväärse halduskoormuse tõusu.

Mõju avaldumise sagedus: on kvartaalne, kuna äriühingud ei pea hakkama arvestama ja maksma julgeolekumaksu avansilisi makseid iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks.

Ebasoovitavate mõjude risk: ei esine.

Mõju valdkond: *mõju riigiasutuste korraldusele*

Sihtrühm: seaduse jõustumine avaldab eelkõige mõju Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus võrreldes riigiasutuste koguarvuga on väike.

Mõju ulatus: on suur, kuna kasumilt makstava julgeolekumaksu järelevalve oleks olnud väga mahukas ning oleks tõstnud Maksu- ja Tolliameti halduskoormust.

Mõju avaldumise sagedus: on iga-aastane, kuna maksuhaldur ei pea hakkama kontrollima, kas julgeolekumaks on makstud õigelt maksubaasilt.

Ebasoovitavate mõjude risk: ei esine.

Kavandatav muudatus: Füüsilise isiku maksumäära muutmine 24%-le

Mõju valdkond: *mõju majandusele ja sotsiaalne mõju*

Sihtrühm: Tulumaksumäära muutmisest on mõjutatud suurem osa maksustatavat tulu saavaid füüsilisi isikuid, välja arvatud füüsilised isikud, kelle tulu jääb alla maksuvaba tulu piirmäära. Vanaduspensionistide isikute maksuvaba tulu on 776 eurot kuus ja muude füüsiliste isikute maksuvaba tulu on 2026. aastast 700 eurot kuus.

Tuludetsiili või tulugrupi all mõistetakse järgnevalt inimeste tulu järgi järjestatud ja inimeste arvu järgi võrdselt kümnesse gruppi jaotatud grappe. Esimesse tuludetsiili kuuluvad inimesed, kelle sissetulekud on kõige väiksemad ning kümnendas detšiilis on siis kõige suurema sissetulekuga inimesed.

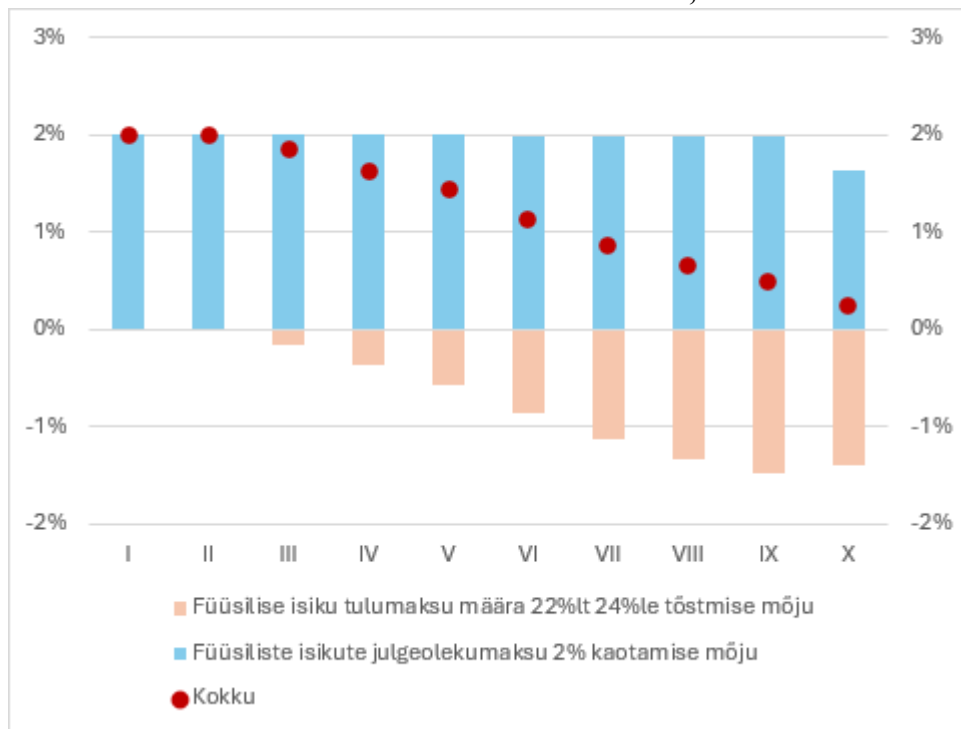
Tabel 1. Tööealiste inimeste detšiilide keskmine brutotulu 2026. aastal, € kuus

Detsiil	Tööealised, € kuus	Tööealiste arv	Pensionistide, € kuus	Pensionistide arv
I	118	75 870	150	6 806
II	476	63 424	578	33 255
III	746	26 817	762	70 035
IV	861	24 040	868	72 828
V	980	44 698	979	52 146
VI	1 246	74 811	1 238	21 996
VII	1 638	81 070	1 652	15 754
VIII	2 127	83 950	2 128	12 866
IX	2 820	85 395	2 834	11 416

x	6 012	87 589	6 705	9 061
---	-------	--------	-------	-------

Kui arvestada ainult julgeolekumaksu kaotamise ja füüsilise isiku tulumaksumäära tõstmisega, siis võivad rohkem madalamad tulugrupid (vt joonis 1).

Joonis 1. Tööealiste inimeste tulu muutus detsiiliti, %

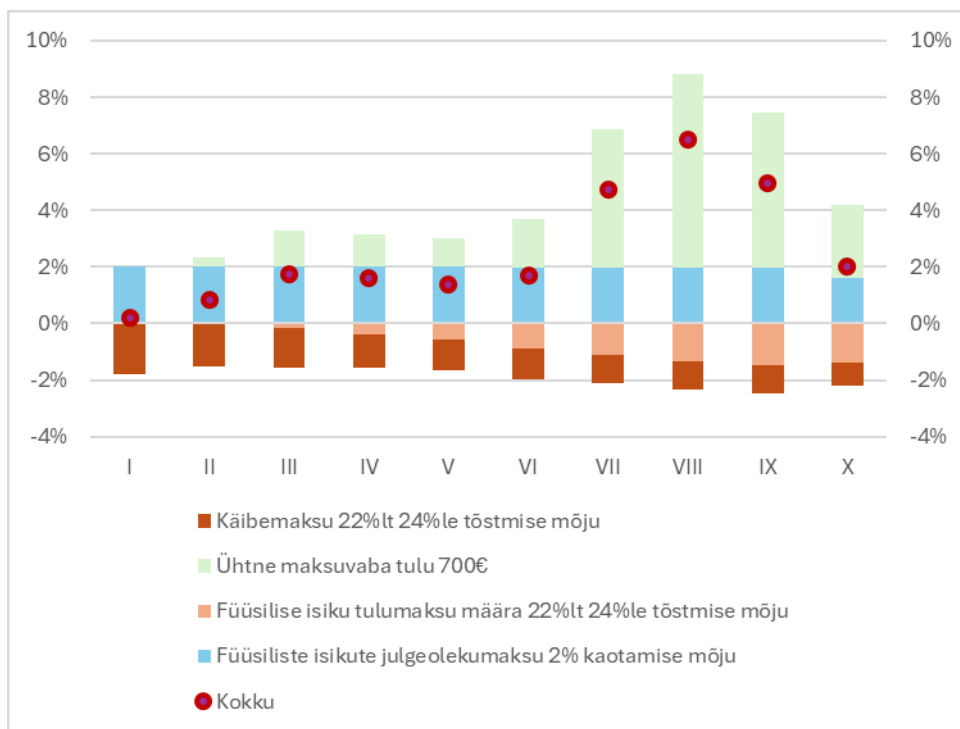

Allikas: maksu- ja tolliamet, Rahandusministeeriumi hinnang

Mõju ulatus: sõltub füüsilise isiku sissetuleku suurusest, sest suurenenud tulumaksukohustus kehtib ainult sissetuleku osale, mis ületab 700 eurot kuus. Kui hinnata tulumaksumäära muutmise mõju koosmõjus füüsilise isiku esimesest eurost makstava julgeolekumaksu kaotamisega, siis muudatusel on kõige suurem mõju just sellele sissetuleku osale, mis jääb alla 700 euro kuus.

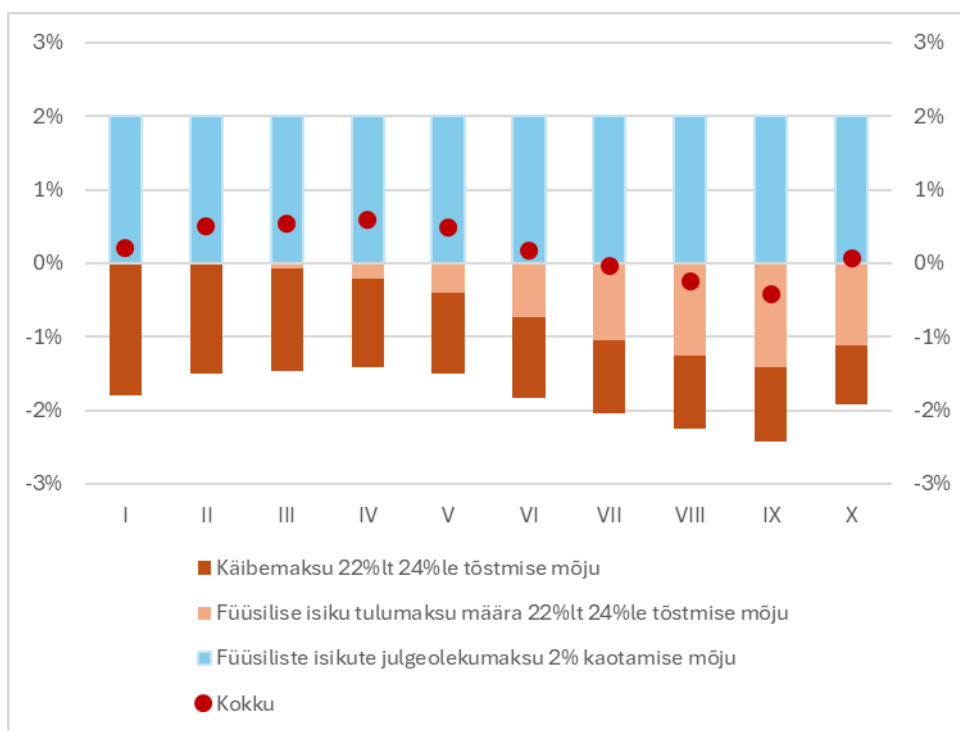
Nelja maksumuudatuse (julgeolekumaksu kaotamine, tulumaksumäära tõstmine, ühtse maksuvaba tulu kehtestamine 700 eurole, käibemaksumäära tõstmine) koosmõjus suureneb peaaegu kõikide tulugruppide tulu väiksemal või suuremal määral, vähenevad vaid pensioniealiste 8. ja 9. detsiili tulud (vt joonised 2-3). Regressiivse maksuvaba tulu kaotamisest võivad kõige rohkem 7.-9. tuludetsiilis olevad tööealsed inimesed.

Joonis 2. Tööealiste inimeste tulu muutus detsiiliti, %

Allikas: maksu- ja tolliamet, Rahandusministeeriumi hinnang

Joonis 3. Pensioniealiste inimeste tulu muutus detsiiliti, %

Allikas: maksu- ja tolliamet, Rahandusministeeriumi hinnang

Mõju avaldumise sagedus: on igakuine. Tulumaksumäära tõus avaldab füüsilise isiku igakuisele tulule mõju.

Ebasoovitavate mõjude risk: ei ole, kuna tulumaksumäära tõus on maksumaksjate jaoks soodsam kui julgeolekumaksu maksmine.

Kavandatud muudatus: Juriidilise isiku ja erisoodustusest makstava tulumaksumäära tõstmine 24%-le

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: Mõjutatud isikud on kõik juriidilised isikud, kes maksavad juriidilise isiku tulumaksu, kuna kõikide juriidiliste isikute tulumaksumäär tõuseb 22%-lt 24%-le. 2024. aasta seisuga oli Eestis Statistikaameti andmetel 184 325 juriidilist isikut.⁴ Erisoodustusest makstava tulumaksu puhul kuuluvad sihtrühma ka Eesti riigiasutused ja Eesti kohaliku omavalitsuse üksuse asutused. 2024. aasta seisuga oli Eestis Statistikaameti andmetel 196 riiklikku üksust ja 1667 kohaliku omavalitsuse üksust.⁵

Mõju ulatus: sõltub sellest, kui palju maksumaksjad oma kasumit jaotavad või teevad maksustatavaid erisoodustusi. Seega on mõju ulatus keskmine, kuna kõik maksumaksjad ei jaota igal aastal kasumit ega tee maksustatavaid erisoodustusi.

Juriidilise isiku tulumaksumäära 22%lt 24%le tõstmise mõjuhinnaangus eeldame, et sarnaselt 2025. aasta määra tõusule eelneb madalama määraga kasumi jaotamise suurenemine, mis mõjutab 2025. aastat (mõju 27 mln) ja 2026. aasta laekumist (mõju 75 mln). Lisaks eeldame, et määra tõusuga kaasneb 10% jaotatud kasumite vähenemine võrreldes viimase prognoosiga.

Tabelis 2 on kirjeldatud mõju, kui kasumi jaotamine väheneb 10% asemel 5% või 20% (viimase korral muutuks maksumuudatuse mõju negatiivseks):

Tabel 2.

Erinevate eelduste mõju võrreldes baasstsenaariumiga (-10%), mln €	2025	2026	2027	2028	2029
Jaotatud kasumid vähenevad 5%	-13	20	34	36	37
Jaotatud kasumid vähenevad 20%	21	-44	-68	-71	-74

Muudatuse kogumõju on analüüsitud tabelis 3.

Tabel 3.

Mõju valitsussektori positsioonile, mln €	2025	2026	2027	2028	2029
Põhistsenaarium: jaotatud kasumid vähenevad 10%	27	75	51	53	56
Jaotatud kasumid vähenevad 5%	14	95	85	89	93
Jaotatud kasumid vähenevad 20%	47	31	-17	-18	-18

Mõju avaldumise sagedus: on igakuine, kuna juriidiliste isikute maksustamisperiood on üks kuu.

⁴ [Majandusüksused | Statistikaamet](#)

⁵ [Majandusüksused | Statistikaamet](#)

Ebasoovitavate mõjude risk: on võimalik, et aastast 2026 hakkavad Eesti äriühingud vähem kasumit jaotama, kuna muudatus võib mõjutada äriühingute käitumist ja nende kasumi jaotamise poliitikat. Ebasoovitavate mõjude risk on keskmine, kuna muudatus on tähtjatu ja kasumi jaotamist ei lükata lõputult edasi, kuna omanikud soovivad varem või hiljem kasumit välja võtta.

Kaasnev mõju: mõju riigiasutuste korraldusele

Mõju sihtrühm: Maksu- ja Tolliamet.

Mõju kirjeldus: Maksumäära muudatus maksuhalduri töökorralduses muudatusi ei eelda. Lühiajaline töökoormuse tõus on seotud muudatusest tuleneva teavitus- ja selgitustöö vajadusega, mis puudutab võimalikele päringutele vastamist. Antud muudatus ei puuduta maksuobjekti ja sellega seoses ei vajadust korraldada spetsiaalseid infopäevi või koostada ettevõtjatele selgitavat juhendit.

Mõju ulatus: on väike, kuna maksumäära muudatus ei eelda muudatusi maksuhalduri töös.

Mõju avaldumise sagedus: on keskmine, kuna maksumaksjate teavitustöö ja kontrollitegevus on maksuhalduri igapäevane töö, kuid seoses kehtima hakkavate muudatustega on vahetult muudatustele eelneval ja järgneval perioodil teavitustegevuse vajadus suurem. IT-lahenduste väljatöötamisega seotud töökoormuse tõus on ühekordne.

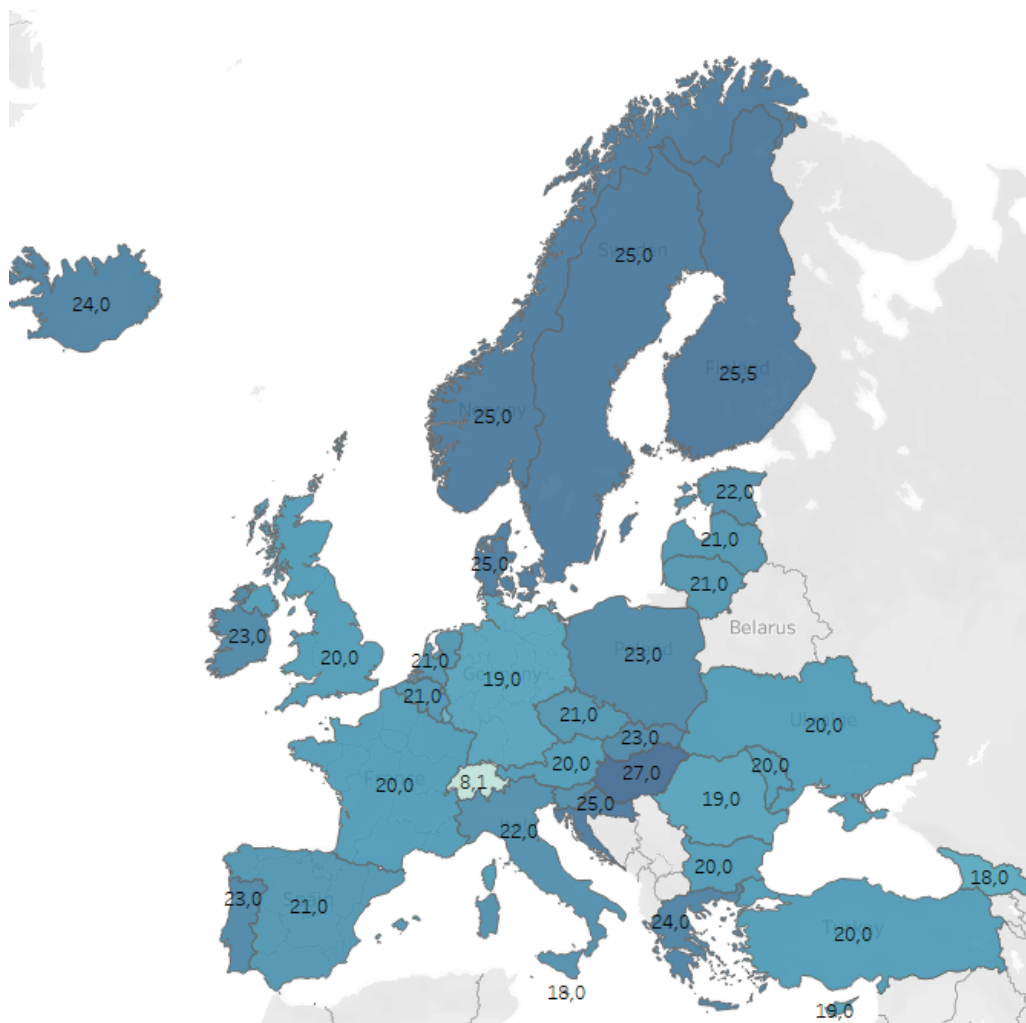
Ebasoovitavate mõjude risk: ei tuvastatud.

Kavandatav muudatus: käibemaksumäära 22%-le vähendamise ära jätmine alates 2029. aasta 1. jaanuarist

Mõju valdkond: majanduslik mõju.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) peab efektiivse käibemaksusüsteemi olulisteks elementideks laia maksubaasi, ühte kindlat määra, milles puuduvad või on vähe soodustusi ehk erandeid, mis teeb käibemaksusüsteemi võimalikult lihtsaks ja väheste kuludega administreeritavaks maksutulu allikaks. Samuti on OECD seisukohast käibemaksu- ja teiste tarbimismaksude tõusu mõju majandusele väiksem ehk pärsib majanduskasvu vähem kui samas mahus tulumaksu tõusud. 2029. aasta käibemaksumäära vähendamise ära jätmisest saadav lisatulu on riigi suurenenud kulutuste üks katteallikas. Rahandusministeerium on arvestanud, et käibemaksumäär lisatakse kogu ulatuses lõpphinda, seega tegevuskulude tõusu kaudu ning kasumi arvel ettevõtete kanda see ei jääks. Käibemaksu standardmäära püsimine 24%-l avaldab jätkuvat mõju tarbijahinnaindeksile.

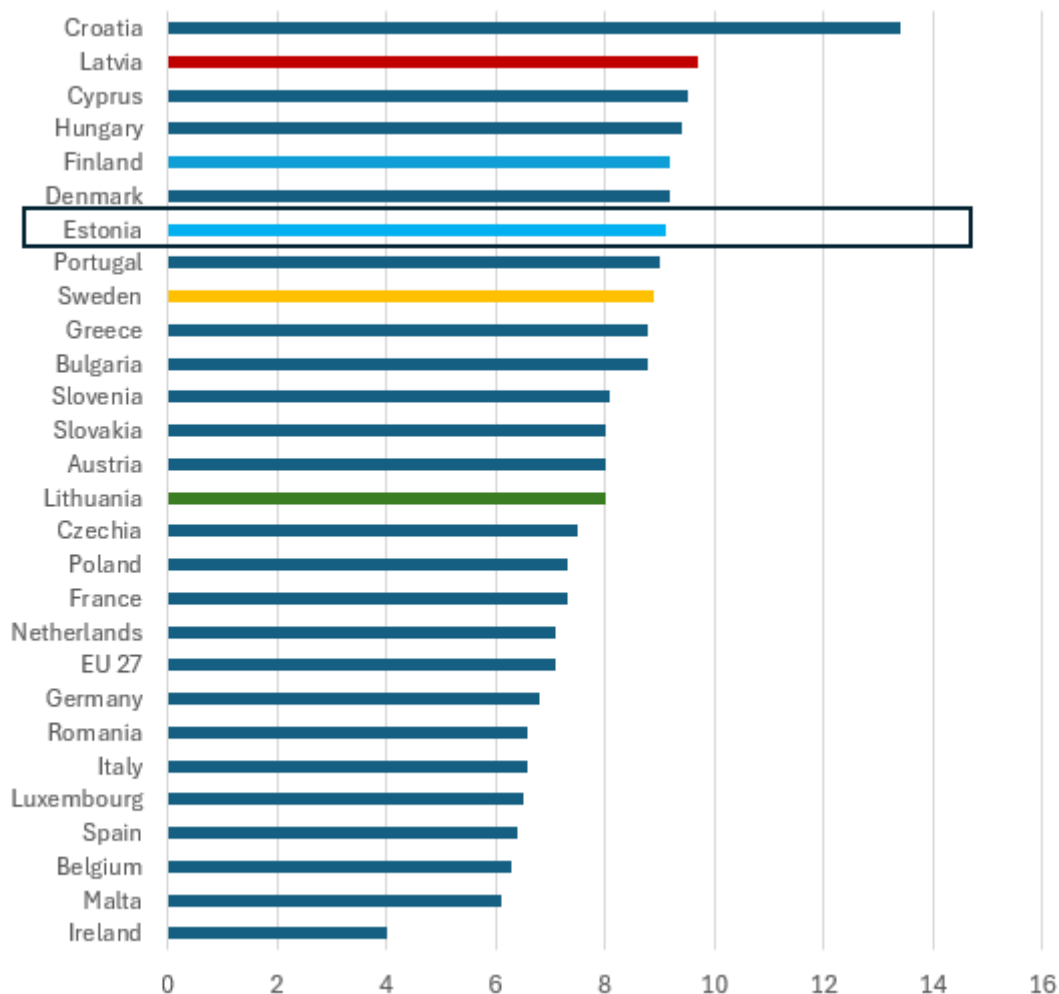
Joonis 1. Euroopa riikide käibemaksu standardmäärad (%), seisuga jaanuar 2025.

Kuigi Eesti tänane käibemaksu standardmäär on juba praegu veidi üle EL keskmise (22% vs 21,7%), jäävad Skandinaavia maade määrad Eesti 24%-st kõrgemaks (vt Joonis 1). Samuti tõstis Eesti suurim majanduspartner Soome 2024. aasta septembrist alates käibemaksu standardmäära 25,5%-ni, mis on EL-s suuruselt teine. Seega ka naaberriigis kallines suur osa kaupadest ja teenustest nii kohalike majapidamiste kui ka turistide jaoks.

Käibemaksu osakaal SKP-st küündib Eestis 9,1%-ni (käibemaksukoormus), mis on ELi võrdluses seitsmendal kohal (vt. Joonis 2).

Joonis 2. Käibemaksu osakaal SKP-st Euroopa Liidus, 2023

Eesti tarbimise efektiivne maksumäär oli 2023. aastal 21%, võrreldes ligi 17%-ga, mis oli Euroopa Liidu keskmine. Seega, Euroopa Liidu võrdluses oli Eesti juba tunamullu üsna tipus ehk Ungari, Luksemburgi, Horvaatia, Taani järel viiendal kohal. See tuleneb Eesti vähestest käibemaksu eranditest ja suhteliselt kõrgetest aktsiisimääradest. Tarbimismaksude osakaal (40%) kogu maksulaekumisest on Eestis samuti kõrge. See tähendab seda, et Eesti kogub juba praegu (Eurostat, 2023) suhteliselt rohkem maksutulu kokku tarbimismaksudelt. Sellest tulenevalt on risk, et tarbimise üha kõrgem maksustamine vähendada maksubaasi tasakaalu ning suurendada maksulaekumise kõikumust.

Mõju sihtrühm 1: käibemaksukohustuslased

Mõju kirjeldus: Eelnõu kohaselt jäetakse ära käibemaksumäär 22%-le vähendamine alates 2029. aasta 1. jaanuarist. Sellest tulenevalt maksustatakse käive 24%-se määraga ka pärast nimetatud kuupäeva, juhul kui ei kohaldu käibemaksuseadusest tulenevad erisused nagu näiteks vähendatud maksumäär või maksuvabastus. Kuna alates 2029. aastast maksumäär muutust ei toimu, siis puudub vajadus muuta maksumäär käibemaksukohustuslase raamatupidamis- ja müügisüsteemides.

Mõju ulatust ja avaldumise sagedust väike, kuna maksumäär muutust alates 2029. aastast ei toimu ja seega ettevõtjad ei pea tegema muudatusi oma tegevuses.

Sihtrühma suurus: ligi sada tuhat käibemaksukohustuslast.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise riski ei tuvastatud.

Mõju sihtrühm 2: lõpptarbijad

Mõju kirjeldus: Käibemaks on regressiivse mõjuga maks – madalama sissetulekuga grupid kulutavad suurema protsendi oma sissetulekust käibemaksule. Esimeses tuludetsiilis ehk kõige väiksema sissetulekuga inimestel on käibemaksu osakaal sissetulekus 17,7 protsenti, samas jõukaimas ehk kümnendas detšiilis üle kahe korra väiksem 7,8 protsenti. Keskmise brutopalk oli 2021. aastal esimeses detšiilis ligi 399 eurot/kuus, kümnendas detšiilis 3800 eurot/kuus. Sarnaselt 2024. aasta käibemaksu standardmäära tõusule võib eeldada, et 2025. a keskpaigas toimuv käibemaksu tõstmine kandub kogu ulatuses kaupade ja teenuste hindadesse. Hinnakasvu aitab osadele tarbijatele kompenseerida ühtse maksuvaba tulu kehtestamisest saadav rahaline võit. Alampalk kasvab prognoosi kohaselt 2025–2026 8% ja 5,2%. Sealjuures on mõlemal aastal alampalka kasv hinnatõusust kiirem. Tarbija jaoks on positiivne ka järgnevate aastate Euribori järk-järguline langus, mis vähendab igakuiseid laenumakseid ning seega suurendab tarbimisvõimet.

Käibemaksu kõrgem standardmäär toob kindlasti esile soove soodusmäärade kehtestamiseks sundkuluga seotud kaupadele nt toiduained. Rahandusministeeriumi seisukohalt on soodustused ja erandid ebaefektiivsed, maksubaasi moonutavad ja ka administratiivselt kulukad. Selliste üldiste erisuste kehtestamine on väga suure eelarvekuluga ning sisuliselt nulliks käibemaksu standardmäära tõusu mõju.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on suur, kuna mõjutab kõiki lõpptarbijaid iga standardmääraga maksustatud ostu ja teenuse tarbimise korral. Tuleb ka mainida, et käibemaksutõusu mõju aastatel 2025-2028 johtub juba vastu võetud ja jõustunud JMS-ist; käesolev eelnõu vaid pikendab juba seadustatud maksumäära kehtivusaega ja seega mõjutab eelkõige 2029. ja hilisemaid aastaid.

Sihtrühma suurus: kõik lõpptarbijad, sealhulgas käibemaksukohustuslasena registreerimata ettevõtjad Eestis⁶.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on seotud kõrgest käibemaksumäärast tuleneva toimetulekuga.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele.

Mõju sihtrühm: Maksu- ja Tolliamet.

Mõju kirjeldus: Kuna maksumäär ei muutu alates 2029. aasta 1. jaanuarist, siis see muudatus maksuhalduri töökorraldust ei muuda.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

⁶ <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/majandus/majandusuksused>

7. Seaduse rakendamiseks seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõu rakendamiseks on tuleb teha muudatusi MTA infosüsteemides seoses tulumaksumäära tõstmisega, aga täiendavat rahavajadust riigieelarvest ei ole vaja, kuna MTA-le on eelnevalt juba eraldatud vahendid JMS rakendamiseks. Julgeolekumaksu rakendamine eeldas MTA poolt arendusi mitmetes teenustes. RmIT/MTA jõudis sõlmida tunnipõhise arenduslepingu TSD tööde realiseerimiseks, kuid selle lepingu alt ei ole veel ühtegi tööd tellitud. Kuna tegemist on tunnipõhise lepinguga, siis lepingu saab üles öelda ilma kahjutasuta.

Käibemaksumäära 22%-le vähendamise ära jätmine 2029. aastal:

Suurima tarbimismaksu ehk käibemaksu tulu ulatus 2024. aastal 3,8 miljardi euron, mis moodustab kogu mullusest maksutulust ligi 28 protsenti ja on seega oluliseks riigi tulu allikaks. Kehtiv käibemaksu standardmäär või üldine määr on 22 protsenti kauba või teenuse maksustatavast väärtusest. 2025. aasta II poolest alates kehtima hakkava uue 24-protsendise käibemaksu standardmäära mõju on hinnanguliselt 108 miljonit eurot, mis on 0,3 protsenti 2025. aastaks prognoositud SKP-st. Olukorras, kus mitut maksu korraga muudetakse 2029. a, suureneb nende muudatuste tulemusel käibemaksutulu hinnanguliselt 210 mln euro võrra. See hinnang sisaldab erinevate maksumeetmete, sealhulgas käibemaksu ja tulumaksu muudatuste vahelist ristmõju.

Mõju eeldusena on arvestatud seda, et käibemaksumäär lisatakse kogu ulatuses lõpphinda ja seega see ettevõtjate kanda ei jää. Samuti on kasutatud tulujaotuse (palga- ja dividenditulu) ja säästude statistikat, sealjuures arvestades eeldusega, et veidi üle kolmandiku tarbijatest ei suudaks hinnatõusuga kohaneda.

Riskid: Lõunanaabritel Lätis ja Leedus kehtib käibemaksu 21%-ne standardmäär. Läti ja Leedu inflatsioon ja hinnakasv on Eestist madalam ja seega peaks lisaks piirikaubanduse hoogustumise riskile võtma arvesse majanduskeskkonna üldise konkurentsieelise kadu, mille võib Eesti kõrge hinnatase kaasa tuua.

Muudatuste koondmõju riigi rahandusele

Muudatuste koondmõju analüüsi kohaselt on 2025. aastal lisanduv maksulaekumine 27 mln eurot, mis tuleneb kasumijaotuse nihutamisest 2025. aastasse juriidiliste isikute poolt. Seevastu väheneb 2026. aastal maksulaekumine 234 mln euro võrra, 2027. aastal 283 mln euro võrra ja 2028. aastal 294 mln euro võrra. Maksulaekumise suurenemist on oodata 2029. aastal 477 mln euro võrra.

Muudatuste koondmõju valitsussektori positsioonile, mln € (võrreldes Rahandusministeeriumi 2025. a kevadprognoosiga)

	2025	2026	2027	2028	2029
Ettevõtete julgeolekumaksu tühistamine, mln €		-145	-153	-162	
Füüsiliste isikute julgeolekumaksu tühistamine, mln €		-347	-381	-400	-18

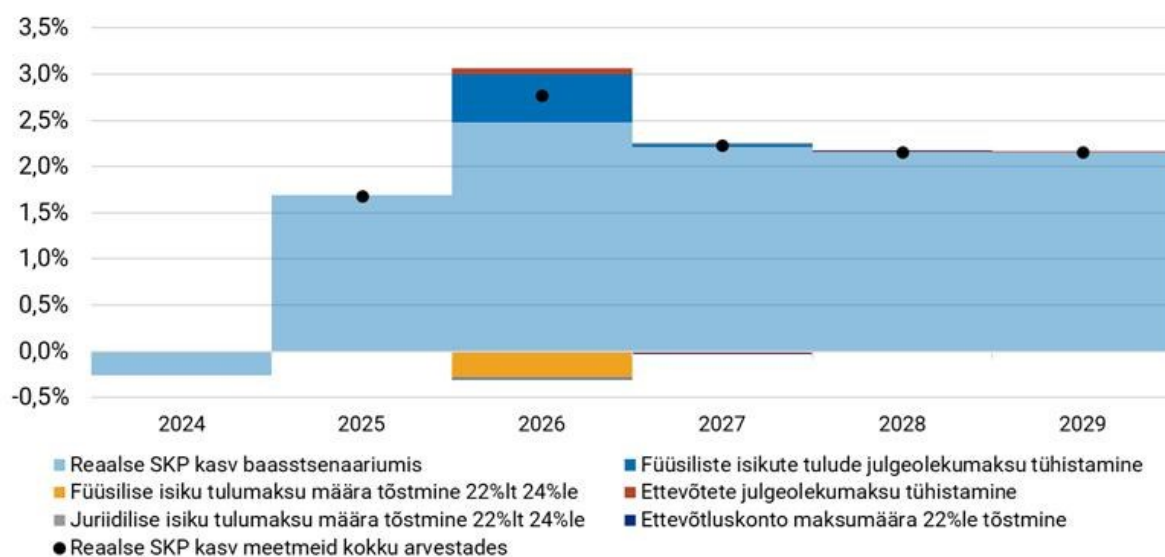
Füüsilise isiku tulumaksumäära tõstmine 22%lt 24%le, mln €		181	199	214	228
Juriidilise isiku tulumaksumäära tõstmine 22%lt 24%le, mln €	27	75	51	53	56
Käibemaksumäära 22%-le vähendamise ära jätmine, mln €					210
Ettevõtlikonto maksumäära 22%le tõstmine, mln €		0,9	1,0	1,0	1,1
Kokku mõju valitsussektori positsioonile, mln €	27	-234	-283	-294	477

Maksumuudatuste koondmõju majandusele

Järgnevalt hinnatakse plaanitavate maksumuudatuste mõjusid SKPle. Hinnatakse järgmiste plaanitavate muudatuste mõju: füüsiliste isikute tulude maksustamise komponendi tühistamine julgeolekumaksus; füüsilise isiku tulumaksu määra tõstmine 22%-lt 24%-le; ettevõtete kasumite maksustamise komponendi tühistamine julgeolekumaksus; juriidilise isiku tulumaksu määra tõstmine 22%-lt 24%-le; ettevõtlikonto maksumäära tõstmine 22%-le.

Kõigi eespool nimetatud muudatuste mõjul kokku on reaalse SKP kasv 2026. aastal hinnanguliselt 0,3 protsendipunkti võrra kiirem kui juhul, kui eelnõuga kavandatavoid muudatusi ei tehta. Hinnangus on arvesse võetud meetmete otsesed, kaudsed ja tingitud efektid majandusele. Vaadeldavatest meetmetest kõige suurem mõju majanduskasvule on julgeolekumaksu füüsiliste isikute tulude maksustamise komponendi kaotamisel (vt allolev joonis). Selle positiivne mõju majanduskasvule ületab füüsilise isiku tulumaksumäära tõusu majanduskasvu aeglustavat mõju. Hinnanguliselt kiirendab 2026. aasta majanduskasvu 0,1 protsendipunkti võrra julgeolekumaksuna ettevõtete kasumite maksustamisest loobumine. Teiste plaanitavate maksumuudatuste mõjud majandusele on oluliselt väiksemad.

Joonis. Reaalse SKP muutus ning plaanitavate maksumuudatuste panused sellesse aastatel 2025–2029

Allikas: statistikaamet, Rahandusministeeriumi hinnang.

8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks ei ole vaja muuta rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Seaduse §-d 1 ja 3 jõustuvad 2026. aasta 1. jaanuaril. Tähtajaline julgeolekumaks, mis pidi jõustuma 1. jaanuaril 2026. aastal, asendatakse tähtajatu tulumaksumäära tõusuga. Seega jõustub ka tulumaksumäära tõus 1. jaanuaril 2026. aastal.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Tulenevalt eelnõu kiireloomulisusest ei ole seda esitatud kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks.

Algatab Vabariigi Valitsus 2025

(allkirjastatud digitaalselt)